

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
23 Juniu st. v.
5 Juliu st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 25.

ANUL XXI.
1885.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

$$x + \frac{x}{2} + x + 10 = 100$$

$$2x + \frac{x}{2} + 10 = 100$$

$$4x + x + 20 = 200$$

$$5x = 180$$

$$x = 36$$

$$\text{fosta} = 78$$

$$\text{tata} = 46$$

$$\hline 100$$

BCU Cluj / Central Library Cluj

20

Visarion Roman.

Traian și Dochia.

— Libret de operă într'un act. —

(Incheiere.)

Scena IV.

AURELIU, cu ROMANII la stânga și în fund, DOCHIA încungiușurată de CURTENCELE sale, înspre dreapta în fața scenei.

CORUL DACELOR.

Ajutor! O Dómnne, ajutor!
Fii îndurător!

(cătră Romani.)

Nu ve apropiati,
În pace ne lăsați!

AURELIU.

Ce întâmplare neașteptată!
Ce fericire ne-asămănată!
Mândra regină și curtea sa,
Ei'o aicea înainte mea!

DOCHIA.

Vai! ce nenorocire . . .
Cu tóte vom peri.
L'a noastră mântuire
Nu mai putem gândi!

AURELIU.

Regino! permite să me 'nchin eu ție,
Ș'a mea umilință să-ți mărturisesc . . .
Voiu eu al meu suflet cu flacăra-i vie
Ași și 'n vieța tótă să ți-l hărăzesc!

CORUL DACELOR.

Nu te apropiă!

AURELIU.

O! să nu fii crudă, regină iubită;
La picioare-ți voiu ca eu să me prostern,
Ca să simți mai bine patima-mi sedită
În suflet de tine . . . Țină din Etern . . .

CORUL DACELOR.

Nu înaintă!

AURELIU.

Dochio ascultă inima-mi cum bate,
Cerând lângă tine a s'apropiă . . .
De nu vrei cu pace, atunci voiu străbate
Chiar până la sinu-ți fără voia ta!

DOCHIA.

Vai de sórta mea,
Vai durere grea!

(Aureliu se repede în grupul Dacelor, cari caut a apără pe Dochia; se face sgomot mare, când un corn resună de odată în afară. Aureliu se opresce și se retrage.)

UN ROMAN.

E cornul lui Traian!

AURELIU.

O! destin tiran!

(Cornurile Romane sună tare; oștenii se fac în două și ruri lăturalnice.)

Scena V.

Cei dinainte, TRAIAN, guarda sa.

CORUL ROMANILOR.

Ura! trăiescă Traian!

TRAIAN.

Trăiescă tot ce-i Roman!

(După ce inspectează șirurile, vine în fața scenei spre stânga.)

Dar ce sgomot se audia
Pe munte-aci?

AURELIU.

Pré 'nalt! eră
Regina Daciei, și curtea ei . . .

TRAIAN.

Dochia?!

AURELIU.

Da, colo!

TRAIAN.

E ea! O Ței!

Ce întâmplare . . .

AURELIU

(șoptindu-i.)

Ce fericire!

TRAIAN.

Ce frumuseță fără de fire . . .

AURELIU.

Dar vai! e aspră, ne'nduplecată . . .

TRAIAN.

Dacă simt vieța-mi că-i fermecată!

AURELIU.

Pré 'nnalt! încercă cu vioiciune

A-i insuflă

Patima dulce ce simți că-ți spune

Inima ta!

TRAIAN.

O Dochie! tu Țină!

Între regini, regină . . .

Orbit de-a ta privire

Me simt eu tremurând,

Pătruns de 'nduioșire

Me veți 'nainte-ți stând.

Întorce-ți ochii tei

Înspre ochii mei,

Și veți că-s fermecat,

Privind numai departe la chipu-ți adorat.

CORUL DACELOR.

Vai! ce durere, ce întâmplare!

DOCHIA.

O Ței! de mine-aveți îndurare!

TRAIAN.

Tu, a lunei corónă,

Țip de sfântă matrónă,

Fii blândă 'ndurătoare,

Căci eu când te privesc

Și mintea-mi prăpădesc !
 Intorce-ți ochii tei
 Înspre ochii mei,
 Și vezi că-s fermecat,
 Privind numai departe la chipu-ți adorat !

CORUL DACELOR.

Al nostru suflet ați va să piără !

DOCHIA.

Oh ce crușime ! durere amară !

TRAIAN.

Dochio !

IZAURA.

Traiane ! nu te-apropiă
 De-a lui Decebal soție,
 De stăpâna mea,
 Dăcă onôrea-ți vrei să fie
 Mare, triumfală,
 După cum și 'n lume ați e a ta fală !

TRAIAN.

Nu me opriți ! voui s'o privesc !

CORUL DACELOR.

Traiane, fii îndurător !

TRAIAN.

În lături, când eu ve vorbesc !
 Romani !

CORUL DACELOR.

Vai ! cês îngrozitor !

TRAIAN

(câtră oștenii ce s'au apropiat.)

Luați pe-aste femei, și departe
 Le duceți, ca dréptă-a voastră prédă,
 Lăsându-mi a mea parte,
 Pe Dochia, ce nici vré să me vedă !

(Romanii năvălesc asupra femeilor dace, le despart de Dochia, și tărîndu-le spre fund unde ele rămân plângând și disperate.)

COR GENERAL.

ROMANII.

La noi veniți,
 Dine barbare,
 Ce ve dorim
 Cu infocare !
 Și fericiți
 O să trăim,
 Îndragostiți
 Să ne iubim !

DACELE.

Voi Daci săriți !
 Dați ajutare ...
 O să murim
 În deonôre !
 Frați Daci sosiți
 C'o să perim
 Și 'n jug zdrobiți
 Toți o să fim.

DOCHIA

(singură în drépta.)

Sfinți Dci, îndurători, ai Daciei părinți
 Ce stați colo 'n Olimp, veniți în ajutor,
 Scăpați voi a mea sórtă d'atâtea suferinți,
 Scăpați a noastră țără de-al ei asupritor !

TRAIAN.

Dochio frumósă, ești 'n a mea putere
 Ș-acu 'n libertate ori-ce îți pot cere ...

DOCHIA.

Traian, tu al lumii ești stăpânitor,
 Dar Olimpul este-al nostru protector.

TRAIAN.

Pentru tine însé, Dochio frumósă,
 Desprețuesc cerul ...

DOCHIA.

Sórtă fiorósă !

TRAIAN.

Și mi-aș jertfi viéța pentr'un sărutat.

DOCHIA

Fugi ! vai ! nu m'atinge ...

TRAIAN.

Lasă-me odat'
 Să-mi lipesc eu gura de-ale tale buze,
 Și 'n cer resună-vor mii coruri de muze.

DOCHIA.

Traiane ! ascultă o taină străbună,
 Ce 'n Dacia noastră sfântă s'a păstrat !

TRAIAN.

Cea mai sfântă taină 'n inima-mi resună ...

DOCHIA.

Dar, ascultă bine, te rog ne'ncetat.

Erá odată

O biétă fată,

Ce 'n codrii umeđi s'adapostiá.

Erá orfană,

Mai făr' de hrană,

Vite străine plângend păștea.

Intr'o ți étă

Că-i s'arată

Un oștean mândru ce 'n munți dormiá ...

Ea îl privesce,

El se tredește

Și-i ăice : „Fată ! fii draga mea !“

Fata pornesce ...

El o opresce

Și-i dá inelul ce îl purtá,

Đicend : „Soție

Să-mi fii tu mfe !“

Fata răspunde : „În veci a ta !“

Ei jur credința 'n veci a-si ține,

Jertfind odóre pe-acésta vatră ;

Er cel ce 'ntéiul se va 'ntiná,

Cerul să-l schimbe 'n stâncă de piétră !

TRAIAN.

Legenda-i frumósă, dar n'o 'nțeleg bine ...

DOCHIA.

Ascultă sfișitul acum dela mine :

„Acea fetiță sânt astăđi eu,

Ș-oșteanu-i sotul meu Diurpaneu !

(Urcând repede pe altar.)

Ș-acum al nostru jurámént

Se va indeplini,

Când pe acest altar pré sfânt

Vei vré tu a pasi !“

TRAIAN

(cu înflorare.)

Oh ! ce turburare

Simt în peptul meu,

Lumea 'ntregă pare
Că m'apăsă greu . . .
Dar nu! nu se pôte
E 'nșelătorie . . .
O, da! voiu străbate
Ori și ce urgie!

(*apropiându-se.*)

Dochio! să-mi dai . . .
O sărutare . . .

(*Se repede, pînd un picior pe altar și sărutând obrazul Dochiei.*)

DOCHIA.

Vai!

(*Petra altarului crește în sus și acopere pe Dochia până la mijloc.*)

CORUL INTREG.

Ței! ce 'ntemplantare!
Ingrozitoare!

(*Toți vin și încungiur cu mare emoțiune și desordine altarul, privind cu spaimă pe Dochia și Traian*)

DOCHIA.

Destin prę sfânt,
Tu m'ai păzit,
Ș-ast jurământ
Mi-ai implinit . . .
Sînt nemișcată
În stîncă grea,
Dar e curată
Inima mea.
Fii mulțumit
Destin prę sfânt
C'ai implinit
Ast jurământ!

TRAIAN.

Vai! nenorocire crudă!
Ce-am făcut? laș! scelerat!
A infernului grea trudă
Simt în suflet infocat!

CORUL INTREG.

Ței fiți cu 'ndurare,
Blestemul ridicăți!
A noastră rugare
Ței! o ascultați . . .

DOCHIA.

Oh! ce chin greu
În piept simt eu;
Simt tot răcind,
Și impietrind.
O Diurpaneu!
Scump rege-al meu,
Ce mult iubesc,
Ce mult doresc,
Ah vină, vină,
L'a ta regină,
Să mor ați eu
La pieptul teu!

TRAIAN.

Blestemat fie momentul
În care eu ați am greșit . . .
Pice-asupră-mi firmamentul,
Sufletu-mi spre-a fi zdrobit.

CORUL INTREG.

Ței fiți cu 'ndurare,
Blestemul ridicăți,
A noastră rugare
Ței! o ascultați!

TRAIAN.

Oșteni Romani! voi Dace! din voi cine scie
Vr'un chip de scăpare? ori ce i-oi dăruî;
A mea viață 'ntregă, a mea 'mpărăție,
Pe Dochia s'o scape 'n stare de va fi!

IZAURA

Traiane! în van e ori-ce ajutorare;
Decebal, el numai pôte-ai da scăpare.

TRAIAN.

Decebal? E bine, la el voiu porni
Și chiar a mea viață eu îi voiu robî.
Să pornim, oșteni!

AURELIU.

Traian! veste-a sosit
Cumcă în castelu-i Decebal fu găsit
Înjunghiat, mort, fără de suflare!

CORUL INTREG.

Ce crudă și-amară 'ntemplantare.

DOCHIA.

(*Altarul se ridică mereu și o acopere cu încetul peste corpul întreg.*)

Ței! grozavă sôrtă!
Sôrtă ne'ndurată . . .
Inima-mi chiar môtă
Încă-i sfășiată!
Peptu-mi simt că 'nghiață,
Vocea-mi s'a slăbit,
Môrtea se resfață 'n
Gătu-mi 'nădușit.
Blestemați să fie
Ai lunei cruți tirani . . .
Blestem și urgie
Pice pe dușmani!

(*Dochia se preface în întregime în stîncă de piatră.*)

CORUL INTREG.

Să 'ngenunchiam
Și să rugăm
A cerului sfîntă 'ndurare!
Să plîngem în
L'acest altar
Ș-a Daciei pierdere!

IZAURA.

O mare Traian! acum nu-ți mai rămîne
De cît să fii aici deplin stăpînitor;
Dacia-i subjugată într'a tale mâne . . .
Fii stăpîn pe ea . . . dar fii îndurător!
Și acesta stîncă vecinic s'amintescă
C'ați aci se stinse un vitez popor,
A cărui regi vrură ca să dovedescă
C'au fost demni de tronul și corona lor!

TRAIAN.

Oșteni! ce 'n lupti, resboie,
De deci de-ori v'am purtat,
Că mintea-mi se 'ncovăie
Ați numai am aflat . . .

Acum pe-a vieții culme,
După splendori, măriri,
Vădăi că astă lume
Mi-a dat ori-ce doriri;
Dar ca ori-cine aice, mic fie el ori mare,
Greșii și eu . . . și-acuma la cer implor ertare!

CORUL INTREG.

Mare împărat
Noi te slăvim,
Brav invingător,
Robi vrem să-ți fim.
Să trăiești fala nămului Roman!
Să trăiești veșnic marele Traian!
Cerul sfânt să-i fie lui îndurător,
Er a vechei Rome veșnic protector!

(Cortina cade.)

Fine.

N. A. Bogdan.

V i s a r i o n R o m a n .

(1833—1885.)

Părăgia de frunte care pōte să innalțe o națiune e bună-starea ei materială. Numai poporul care trăește în condițiuni materiale avantajoase pōte să întreprindă și să realizeze acte de progres. Bogăția e cheia care nu numai deschide terenul înaintării, ci ne dă și mijloacele ca să putem dobândi succese. Națiunile acele dară, care vor să aibă un rol în istorie, trebuie să tindă ca să-și clădească această temelie a viitorului.

Vedem cu bucurie, că 'n timpul din urmă și 'ntre noi Români s'a pornit o mișcare serioasă, care ținând cont d'acest mare adevăr, vine să 'ntărească starea materială a poporului nostru. Înțelegem zelul cu care clasa noastră inteligentă a început să 'nființeze în mai multe părți casse de credit și economii. Sūntem de părerea, că acesta pornire este atât de importantă, atât de binefăcătoare, încât toți trebuie să dorim din totă inima, ca ea să se continue și încetul cu încetul să avem în toate părțile locuite de Români asemenea institute. Aceste toate vor contribui la innălțarea poporului nostru și vor fi astfel un factor de căpetenie la asigurarea progresului nostru în cultură.

Felicitând din tot sufletul acesta pornire sănătoasă, care în loc de declamațiuni umflate și 'n loc de tânguiri băbesci, se pune pe terenul faptelor și ne indică o cale reală pe care avem să pornim datorită ne impune s'aducem tributul stimei noastre a celui bărbat, carele între toți cel dintău a aflat importanța acestei idei și-a avut fericita inspirațiune să ia cel dintău inițiativa d'a înființă cu capital românesc un institut de bani.

Mare și indreznăță idee eră atunci acesta. N'aveam nici bărbăți de specialitate și mulți se temeau că nu posedem nici capitalul trebuincios; în locul acestora însă intrigile își scōseră căpătăul și țigănu descuragiat și calumniator.

Dar el, inițiatorul, nu se descuragă. Se puse ănsuși pe studiu, jertfînd timp și parale, se duse la Budapesta și la Viena, intră erăș pe băncile școlii și învătă specialitatea trebuincioasă. Atunci, ca Șincai cu desăgii 'n spate, dănsul având deja gata statutele unui institut românesc de credit și de economii, colindă de-a rândul pe la toți ămieni noștri de frunte și de condițiuni materiale avantajoase, cerându-le spriginul intru

realizarea acestei întreprinderi importante. Grație stăruințelor sale neobosite, acest sprigin — în frunte cu ilustrul nostru Alesandru Mocioni — i se dete și 'n curând primul institut românesc de credit și economii se 'nființă la Sibiu supt numirea „Albina”.

Și de atunci, din 1872, acest institut merge tot progresând, făcând mii de bunățăți poporului și servind drept model și indemn spre a înființă și alte institute de asemenea menire. „Albina” înflorește, institutele noue se înmulțesc; dar acela care a pornit acesta idee, Visarion Roman, nu mai este. Mōrtea ni-a răpit atât de curând pe acela, care — după ănsași constatare a consiliului „Albinei” exprimată prin decisiunea în urmarea mōrții lui — „cu drept cuvânt se pōte considera de întemeiatorul acestui institut”; care a dat o direcțiune reală progresului nostru cultural.

A murit în vīgōrea bărbăției, atunci când mai putea să lucreze încă mult, abiă în etate de 52 ani.

Visarion Roman s'a născut în 5^{ie} iulie 1833 în comuna Seuca, comitatul Tărnava-mică în Ardeal, unde tatăl seu a fost cantor bisericesc. De acolo s'a mutat la Smig în aceeași calitate, unde tinerul Visarion ș-a petrecut anii copilăriei sale. A început să studieze la Mediaș unde a făcut cursul elementar, la Mureș-Oșorheiu a studiat clasele normale și gimnasiale, dar revoluțiunea din 1848 i-a intrerupt cursul studiilor. Ca tiner de 15 ani, el luă parte la mișcările de atunci dimpreună cu tatăl seu, fiind față și la un atac cu husarii lui Bem lângă Zlatna. Se refugă în România.

Rentors în patrie, își continuă studiile în gimnaziul de stat din Sibiu; apoi făcū cursul teologic în seminarul de acolo și după aceea episcopul Șaguna îl aplică la comptabilitatea tipografiei archidieceșane și ca profesor suplent la institutul pedagogic; ăer la sfârșitul anului 1857, pe când Visarion Roman eră abiă de 24 ani, îl numi redactor al „Telegrafului Român”.

Scurt timp a condus redacțiunea, apoi ocupă în Reșinari postul de învățator, mai târziu acela de notar. În timpul acela înființă acolo o cassă de economii, indeletnicindu-se necontentit și 'n literatură, cultivându-o ănsuș cu mult zel, înființând prima foie pedagogică română: „Amicul Școliei” și dând la lumină diverse cărți de școlă, ca: Aritmetica cu cifre, Aritmetica pēntru școlēle populare, Geografia împărăției austriace cu intruducere în geografie peste tot, Legendar pentru școlēle populare și a început să redacteze cālindarul „Amicul poporului”, care l'a continuat 25 de ani.

Și, fiind că aici schițărăm activitatea lui literară, trebuie să mai adaugăm și ceea mai târziu a făcut pe terenul literar, că adeca la 1877 înființă o foie beletristică supt titlul „Albina Carpaților” pe care o redactă regretatul Lăpădat, mai apoi dl Iosif Popescu.

Pentru meritele sale literare, Academia Română îl numi membru corespondinte în secțiunea literară.

Asociațiunea transilvană asemenea i oferi teren de activitate, căci într'un șir lung de ani îl alesi membru al comitetului central, în care calitate dănsul funcționă cu zel neobosit până la mōrtea sa.

Dar el mai luă parte și la alte lucrări culturale; a fost primul secretar al reuniunii femeilor române din Sibiu; a inițiat înființarea unei societăți agronomice române, a cărei statute așteptă să fie întărite; a avut un rol de frunte în constituțiunea bisericească gr. or., participând ca deputat la sinode, congrese și ca membru al consistoriului; în politică a ajuns a fi unul din conducători și ca atare făcū parte și din comitetul național electoral. Pe scurt, el a desvoltat, după ce n constatăte și necrologul publicat de direcțiunea „Albinei”, o activitate neobosită pe toate terenele vieții publice.

Intre tôte însă activitatea lui cea mai de frunte este înființarea „Albinei”. De n'ar fi fost el, ați n'am ave institutul acesta; de n'ar fi fost „Albina”, nu s'ar fi înființat celelalte institute și astfel nu s'ar fi făcut un act puternic pentru întărirea poporului român.

Încă la 1870, ca inspector general al băncii „Transilvania”, dânsul trebui să călătorască în multe părți pe unde locuiesc români și astfel avu privilegiu să studieze și să cunoască trebuințele poporului nostru. El numai decât vedu, că necesitatea cea mai ardentă este să se creeze o bancă română, care să scotă poporul din ghiarele usurarilor, să dea ajutoare celor sêrguincioși și astfel să producă în popor o stare materială mai bună. Acesta a fost convingerea care l'a condus pe calea grea a înființării institutului „Albina” . . .

Trei-spre-dece ani conduse el ca director executiv institutul acesta, lucrând cu sîrguință neobosită tótă ziua; crunta lui muncă produse avântul institutului, dar lui i pricinui o bôlă de nervi, care de mai mulți ani i pregăti mórtea în ascuns. Acesta urmă pe neașteptate la 11 maiu a.c. În sêra precedentă dânsul încă se afla sânetos și vesel în mijlocul familiei sale; de odată însă fu lovit de apoplexie de creeri și după o luptă înfricoșată de 12 ore între viață și mórte, dimineața la 6^{1/2} ore își espiră sufletul . . .

Mórtea lui a produs intristare adâncă în toți românii. Consiliul de direcțiune al „Albinei” intrunindu-se numai decât, „deprimat de nereparabila pierdere a directorului seu” ș-a exprimat „adâncă sa durere pentru acesta lovitură” și „din recunoștință pentru meritele neperitoare ale defunctului” a dispus „ca înmormântarea să se facă pe spesele institutului, ér despre familia defunctului se va îngriji după putință”.

Visarion Roman a lăsat după sine o familie numeroasă: soția Marina, fiii și fiicele Corneliu, Valeriu, Iustina, Maria, Victor, Aurelia și Visarion.

Jalea familiei e adâncă, dar a națiunii nu este mai mică. Fie acesta — mângăerea familiei!

I. V.

M i s e r i a.

e câte ori pornesc spre casă,
Miseria imi ese 'n cale
Cu fața-i galbenă și trasă,
Cu plânsu-'n ochi, în piept cu jale!

Și întrebând'o într'o sêră
— Pe când ședea în pragul porții: —
De ce-i la față ca de cêră?
Ea mi-a respuns: „Sunt fiica morții!”

D. Const. Teleor.

V i o l i n a m u t ă.

— Schiță artistică de Aleph. —

(Incheiere.)

Acți îți aduc afurisitul instrument, — ție Bargello cătră patrician.

— Acestuia nu-i vine să-și credă ochilor. Dar etă-o ea străluce și ochilor sei, admirabila minune și ea este neatinsă ca și în ziua primă și tonul ei nu a

fost audît încă de nici o urechie și Riccardo Riccardi este cel mai fericit om de pe lume.

— Dar și eu am condițiunea mea, — continuă Bargello, — și aceea este lesne de implinit!

— Spune, care!

— Bargello însă voiesce a o spune numai după ce contractul de căsătorie va fi în ordine, ceea ce se pôte face îndată. Condițiunea, precum asigură el, este fôrte lesne de implinit. Ea nu cuprinde nimica ce ar fi în stare a pune în cestiune proprietatea violinei, séu ar detrage ceva onorificului nume al bunului patrician, care nu și-a călcat nici odată cuvântul. Este vorba numai de un capriciu, de o glumă de carnaval. Riccardo deci pôte subsemnă fără nici o témă hârtia pe care i-o întinde Bargello și pe care nu stă nimic alta decât cuvântul: „Jur”. Elocința amicului învinge tóre nedumeririle. Zimbînd se aședă Bargello la masa de scris, zimbînd scrie el câteva linii între acel cuvânt și subscrierea patricianului zimbînd îndoiesce el hârtia, o pune în lădița violinei, pe care o închide și o sigilează, avînd să remănă așa până în sêra nunții.

Serbarea s'a terminat, cei din urmă ôspeți au petecat, tînera părechie s'au retras în camera nupțială. Bêtrânul Riccardo voiesce însă, înainte de a se culcă, a mai petrece o ôră între favoriți, între raritățile sale. Colo dormiteză violina în lădița ei neagră, ca și într'un sicriu. În fine el va audî vocea ei. Cu degetele tremurânde rupe sigilele și întôrce cheia. Dar uite, deasupra violinei află acel petec de hârtie pe care l'a scris și acuma a sosit timpul să vedă ce a scris și ce însemnătate are acea glumă de carnaval! El desface hârtia și cetesce:

„Jur, că nu voi cântă nici odată cu instrumentul primit dela signor Bargello (urmază o descriere fidelă a instrumentului) și nici voi lăsa în tótă viața mea, să cânte alt cineva pe el. Riccardo Riccardi”.

El pôte nimicii acel petec de hârtie, pôte zdrobi cu o singură lovitură de pumn acel instrument, pôte să pêrască pe perfidul seu amic înaintea jurfului de dece, dar ce folos? Violina totuși remâne mórta pentru el. El și-a angagiat parola de onóre . . .

— Nôpte bună, amice! — strigă o voce de bărbat din spre canal și se aude un cântec de gondolă, însă cu textul de tot schimbat:

„Stradivarius fecit anno 1736”.

Turbat se repede Riccardo în afară, ca să ajungă pe acel impertinent și să-l pedepsescă. Gondola lui se ia după a aceluia, o ajunge și cu o lovitură de lopată i zdrobesce coperișul, Bargello riposteză și în timp ce copiii lor gustă plăcerile amorului, bêtrânii își sparg capetele și cu drept cuvânt se pôte ție: „Stradivarius fecit”.

Amicia între Riccardo și Bargello este ruptă și nici chiar fericirea copiilor nu este în stare să împace pe părinți. Patricianul cade într'un fel de melancolie și numai în ziua când Lauretta cu ochii scâldați în lacrimi i aduce scirea despre mórtea tatălui ei, apare érași ôreși-care veselie în fața lui. Cu fidelitate își ține el parola dată și nu se atinge de violină. Însé un lucru este decis: plăcerea ce i este lui interdișă, nu o va gustă nici altul. Acesta nu va fi cu nici un preț! Instrumentul remâne în familia sa, dar jucat nu va fi de nimenea și nici odată! El énsuși va construi o lădiță pentru el, așa de artificios încât nimenea să nu fie în stare să o desfacă, ér în testamentul seu va dispune între amenințări teribile, că acela dintre Riccardi care va violă acel instrument, să fie blăstemat și el va

află mijlocele, ca blăstemul seu să nu rămână fără efect. Nu este el ôre aprôpe a descoperi pétra filosofică și aprôpe să afle și alte misterii!

Au trecut trei-đeci de ani. Bêtrânul Riccardo se află de mult supt pământ, Alesandro ênsuși un bărbat înaintat în etate, tată a unui fiu ajuns în anul de a se însurá. Din întâmplare el atinge odată lădița cea nêgră, care conform voinței reposatului este conservată în cea mai frumoasă cameră a locuinței și un ton scurt, dureros ca un suspin înábușit atinge auđul seu. A doua și sêrmanul Alesandro este mort și din acea ôră se incubă în casa patricianului superstițiunea, că de câteori în acea lădiță se rupe o córdă, trebuie să móră un Riccardo și acêsta superstițiune asemenea unui secret de familie lugubru și romantic se transplantă din generațiune în generațiune . . . Și córdelile se rup . . . a doua . . . a treia . . . a patra . . . și în totdeauna un Riccardi este gata de a muri.

Cine a trăit în anul 1836 în Paris, trebuie să fi întâlnit în salóne seu pe bulevarde un june italian misterios, care devenise o figură fórté cunoscută. Contele Riccardo Riccardi erá de origine dintr'o vechie familie venețiană, el se pricepea la o sută și o mie de lucruri și pe lângă acêsta avea pasiunea a face colecțiuni de lucruri de artă și erá un virtuos de primul rang pe violină, dar tóte acestea numai pentru propria lui plăcere. Nici odată el nu cântá în societate, nimenea nu a intrat în sanctuarul seu. Numai cu Paganini făcú intr'o đí excepțiune. Pentru plăcerea marelui artist voia el să deschidă o lădiță, care conform unei tradițiuni familiare remasese închisă tocmai în decurs de o sută de ani și care conținea o prețioasă violină construită de celebrul Stradivarius. Contele erá cu mult mai experimentat, decât ca artificioasa incuiatóre cu vecsir să-i póttá resistá mult timp. Lădița fu deschisă și în ea zăcea virgina violină cu córdelile rupte, coperită de praf, dar de niște forme escelente.

— Aprôpe așá de frumoasă ca Guarneri al dtale, maestre, pe care îl numesci tunul dtale! — đise contele.

— Cu mult mai frumoasă ca tunul meu! — replică artistul; — me bucur să pociu cântá pe acest instrument.

Contele îl scóse, ca să-i pună córdelile; dar lucru curios ea erá mai grea, decât cum s'ar fi putut presupune după formele ei elegante.

— Ce știi, póte că tunul este încárcat, — đise glumind Paganini.

— Încárcat? — rise contele. Gluma acêsta i-o aștrică; proiectilele de esplosiune nu me inspáimêntă, me joc cu ele ca cu globuțele de pâne. Se pare că acêsta o am moștenit dela un strămoș al meu, care în asemenea lucruri erá un geniu. Se đice că în timpul din urmă al vieții sale să se fi ocupat a umplé în un degetar atâta materie esplosibilă, încât să fi fost în stare a aruncá cu ea în aer o casă întrégă . . . Și inchipuesce-ți, el a lăsat un testament, în care pe lângă blăstemul seu, opresce pe toți descendenții lui de a cântá pe acêsta violină. El erá un bêtrân smintit!

Pausă.

— Ruina acestor instrumente vechi, — continuă contele, întinđând córdelile, — este innalta nóstră acórdare modernă. Un astfel de instrument delicat a fost conștruit să supórté o apêsare de 60 funti și astáđi el trebuie să sufere 80 și cine știe unde vom mai ajunge, pentru că muzica se suie tot mai mult, ea devine tot mai penetrantă și mai sgomotósă . . . De altcum un

instrument escelent! . . . Și ên privesce maestre, aci își pórtá diploma sa nobilitară: „Fecit anno 1736“ . . . o sută de ani, cum îți spuneam!

Córdelile erau la locul lor și acordate; contele le atinge cu arcul . . . Âncă o secundă și instrument lasă să se audă primul seu ton . . . Cât de plin și curat! Dar arcul âncă nu a ajuns la vârful seu, și deodată se aude un sunet puternic, un fulger și se vede un nor de fum . . . violina se sdrobescé în mii de bucăți, êr contele cade mort la pământ cu capul sfárimut.

I. G. Barițiu.

Doine populare.

— Din giurul Beinșului. —

IV.

Bă-me Dómne ce mi-i face,
Fă-me o mână de dragoste,
Și me pune sub pavisce;
Să vedă și paviscea
Ce plătesce dragostea.

V.

Fă-me Dómne ce mi-i face,
Fă-me o mână de urit,
Și me bagă sub pământ,
Ca să vedă pământul
Ce plătesce uritul.

VI.

Am un bade roșcovan
Cu pênă de leușcian,
Vântul bate, pênă clăte,
Ochii și gura i ride.
Am un bade sêcáreș,
Cu trei rënduri de pêr creș,
De merge 'n têrg n'are preș,
Ca și grăul sêcáreș.

VII.

Pân' fusei la maica fată,
Nici torsei, nici pusei pânză,
Numai ce đisei în frunđă.
Da de când m'am mărítat,
Și torsei și pusei pânză
Și-o lăsai dracului frunđă.

VIII.

De-ar da bunul Dđeu
Să se țesă pânza 'n tău,
Fără iță fără spată,
Să se gate tótă-odată.

IX.

Sărutu-te inelul meu
Și gura stăpănu-teu,
Sărutu-te inel têrcat
Și gura cui mi te-a dat.
Pentru doue trei verigi
Truda-o sta 'n cale de grigi;
Pentru doue trei inele,
Drac o sta 'n cale de rele.

SALON.

C O R O P I Ș N I Ț A.

(Societatea dōmnelor române pentru incurajarea industriei casnice.)

— O ședință plenară. —

(La ridicarea cortinei, dna presidentă notéză ceva pe marginea unui caiet. E imbrăcată pentru șosea. Scrie cu mânușile în mână. Stă numai pe muchia fotoliului, căci în totoliu stă turnura. Sânt prezente numai trei dōmne, din 14 cari stau pe scaune. Din cele 11, trei învârtesc în mână o fâșie de blană pentru garnitură, doue se uită la niște gravuri de mode, doue citesc „les Echos mondains”, în cari se vorbește de dēnsele, ēr patru stau mai la o parte și ascultă pe dna vice-presidentă, care dă cliire unei opere, eșite din creeri de femei: „Painne”.)

Dna Presidentă. Dōmnele mele, v'am convocat astăzi ca să ve fac o mică dare de sēmă asupra balului ce societatea noastră l'a dat duminica trecută în sala teatrului cel mare.

Dna Eusebia Mărinescu (vice-presidentă). Dragă Ilenuțo, nu ne mai intrerupe din citit pentru așa ceva . . . Dări de sēmă sânt prin tōte gazetele.

Dna Presidentă. Dōmnă, me siliți să agit clopoțelul. Dēcă voiți să vorbiți, ve rog să luați cuvântul.

Dna Eusebia Mărinescu. Fōrte bine: cer cuvântul dēcă-i așa.

Dna Presidentă. După ce voui vorbi eu. (Continuă.) Cunōșteți, dōmnele mele, și e bine să ne reamintim la fie-care minut, că scopul eminamente național ce ni l'am propus, acela de a respândi gustul costumului țērănesc prin tōte clasele societății, să-l urmărim cu cel mai viu interes, dând baluri, în cari să-l impunem cu strictete tuturor damelor române, a căror inimă a fost totdeuna bine plasată, mai presus de . . .

Dna Caliopia Petricescu (din grupul celor trei, cu blana, vine incet și intrerupe pe oratore, trăgēnd'o de mânecă. Vorbește șoptind.) Dragă Ilenuțo, uite am găsit blană pentru garnitură.

Dna Presidentă (incet.) Admirabilă. La cine ai găsit'o?

Dna Caliopia Petricescu. La Petrache Dimitriu.

Dna Presidentă. Mai are?

Dna Caliopia P. Nu cred să mai aibă tocmai la fel, dar am vēdut niște lutru delicios. Ce dīci, s'o iau?

Dna Presidentă (vrēnd să continue discursul.) Mai presus de . . . (cātră dna Caliopia.) Ia-o și ia și pentru mine dēcă mai găsești, pentru costumul de patinat. (Continuând discursul) a fost totdeuna plasată mai presus de . . . (se adresează dnei Caliopi, care privesce cu voluptate la blană). Unde rămăsesem, dragă?

Dna Caliopi P. La costumul de patinat.

Dna Presidentă . . . care a fost totdeuna plasată mai pe sus de costumul de patinat . . . aspirând cătră un ideal demn de străbunele nōstre . . . Așa dar, dōmnele mele, urmărim indoitul scop al progresării industriei de menaj și a facerilor de bine . . . căci, dōmnelor, datōre sântem să nu uităm pe cei singuri în lume, lipsiți de mijloce, neputincioși . . .

Dna Lența Albescu (din grupul păienelor.) Ei, așa!

Dna Presidentă. Ve rog să cereți cuvântul.

Dna Eusebia Mărinescu. Înțeleg pe cei singuri în lume . . .

Dna Presidentă. Dōmnă, ve rog să nu me mai intrerupeți! Veti avē cuvântul și veți vorbi pentru cine ve va plăcé. (Continuând.) Deci, cu acest indoit scop, societatea dōmnelor române, *Coropișnița*, a dat balul de duminica trecută, care a produs frumoșa cifră de 15,832 lei, din care, scădēndu-le cheltuelile, 2239 lei 15 bani . . .

Dna Eusebia M. Pe ce s'au cheltuit aceștia?

Dna Presidentă. Pe nevoile serale. Sciți bine c'a trebuit să plătim totul cu bani.

Dna Eusebia M. Să ni se presinte o listă.

Dra Aglaie Stănean (din grupul jurnalului de mode.) Dnă presidentă, pēna dela pālărie vi se mōie în călimări.

Dna Presidentă (scotēnd pēna din cernelă, indignată.) Dōmnă dēcă n'aveți incredere în comitetul societății, și 'n special în presidentă dvōstră, eu-mi dau dimisia.

Dna Eusebia M. Cum poftiți.

(Dna presidentă vrea să părăsēcă fotoliul.)

Mai multe voci. Să rămăie, să rămăie. Vorbiți înainte.

Dna Irena Spicioff (ca să fie mai bine audită se scōlă în picioare. E grozav de grasă și 'n poziție . . . interesantă. Pare că din greșelă și-a pus turnura dinainte.) Dōmnelor, ve rog să fim serioșe. Sciți că scopul intrinșirii nōstre este de a spune . . .

Dna Eusebia M. De a nu spune nimic.

Dna Irena S. Dumnia-vōstră voiți să puneți bețe în rōte

Dna Eusebia M. Nu intr'a dumnia-vōstră, căci mi-ar fi greu să ve opresc.

(Se face un sgomot infernal. Nu se mai aude nimic. Ședința se suspendă forțat. Incepe a se vorbi franțuzesc, nemțesc, romănesc. E un Babilon întreg. *Dra Aglae Stănean* vorbește la urechie cu camarada sa din grupul jurnalului de mode.)

Dra Aglae. Ce-or fi avēnd amēndoue?

Camarada. Cine, Eusebia cu Ilenuța?

Dra Aglae. Da, soro.

Camarada. Nu scii? Nicu . . .

Dra Aglae (ingălbenind.) Dela Finanțe?

Camarada. Da.

Dra Aglae. Actualul sub-di . . . ?

Camarada. Depinde, depinde.

Dra Aglae (viindu-și puțin în fire.) Depinde . . . de ce?

Camarada. Mai intēi, el depinde de Eusebia.

Dra Aglae. Nicu . . . Bornescu?

Camarada. În persoană.

(*Dra Aglae* îngălbenesce din nou. Urmēză un leșin. Tōtă adunarea dōmnelor române se grămădesce impregiurul fetei. O deșchie repede. *Camarada* cere niște fōrfeci să taie sforile dela corset. *Dra Aglae* se deșteptă ca prin farmec. După câteva minute ședința se deschide din nou. Dna presidentă își reocupă muchia fotoliului.)

Dna presidentă. Dōmnelor mele, sânt datōre mai intēi să ve mulțumesc de increderea cu care binevoți a me oneră, și, fiind că am făgăduit dnei Eusebia Mărinescu să-i esplic cum s'au cheltuit acei bani, sânt gata . . .

Dna Eusebia M. Nu mai e nevoie, dna presidentă. În urma înțelegerii nōstre . . .

Dna presidentă Fōrte bine. Atunci eu fac o propunere: din cei 5000 fr. ce-am hotărit să împărțim la săraci, să dispunem suma de 200 pentru plata trāsūrii dōmnelor membre, cari vor binevoi a se însărcinā cu împărțirea acelor bani, și, pentru alegerea persōnelor, propui pe dna Eusebia Mărinescu și pe dșōra Aglae,

ca unele ce sînt mai miloase și mai bune comp-tabile.

Dra Aglae. Mulțumesc, eu nu primesc.

Dna Eusebia M. Da de ce, fetiço?

Dra Aglae. Mai întei, dîmnă, nu sînt fetița dvîstră . . .

Dna Eusebia (a parte.) Umflată mai e și asta!

Dra Aglae. Și apoi sînt indispusă.

Dna Eusebia M. Ai fost prî strînsă pôte . . .

Dra Aglae. Asta nu ve privește de loc, dîmnă.

Dna Eusebia M. Atunci eu propui pe amica mea Irena.

Camarada. Nu ve supîră să mergeți trei in trîsură?

Dna Irena. Nu-i nimic, cî decă eu sînt ceva mai . . .

Dna Eusebia M. (la urechia unei prietîne.) Ce ceva, cî e lată rîu . . .

Dna Irena (care a audît.) In schimb, dna Eusebia Mîrînescu e așă de imperceptibilă, cî nu me va supîră.

(Lucrul se hotîresce astfel. Dna Irena și dna Eusebia merg să impartă bani la sîraci și vor incepe cu partea despre Văcîresci. Tîtă lumea se pupă și-și jură prietenie eternă.)

Dna Eusebia M. (eșînd să mîrgă spre Văcîresci.) Ma chîre amie, tot mergem noi spre Văcîresci, hai să ne repeđim un moment și pe la șosea.

(Cortina cade.)

Don Padil.

Scrisori din Bucovina.

— Teatru romînesc. —

Cernăuți 30 iunie.

Dumîncă la 21 iunie s'a jucat de cîtră societatea dramatică a Teatrului Național din Bucuresci „Angelo Malipieri”, dramă in 4 acte de Victor Hugo, traducere de C. Negruzzi, in beneficiul dnei Amelia Nottara. Subiectul acestei drame clasice este prî cunoscut, ca să mai revenim asupra lui. Rolul lui Angelo il jucă dl Petrean, al lui Rodolfo dl Nottara; rolul Caterinei dna Manolescu, eră al Thisbei dna Nottara. Pe nefericita ființă Caterina o jucă dna Manolescu fîrte bine și impresionă fîrte mult publicul. Scenele otrăvirii ei erau fîrte real infățișate de cîtră artista romînă. Pe Thisbe o jucă fîrte bine dna Nottara. Dsa sdruncină la sfîrșit auditorul prin marinimia la mîrtea sa, unde fiind omorîtă de cîtră Rodolfo, il ertă vîdînd scăpată de mîrte pe rivala sa Caterina. Rolurile secundare s'au jucat de cîtră dșora A. Alecsandrescu (Daphne), dl St. Grigorescu (Annafesto), M. Dimitriade (Omodei), N. Ștefanescu (un protopop) și Caludescur (strejarul), și jocul lor secundă bine jocul escelent al dîmnelor Manolescu și Nottara și al domnilor Nottara și Petrean.

Luni intr'a 22 iunie a. c. se jucă pentru a doua oră piesa dlui V. Alecsandri: „Fântăna Blandusiei” tot cu aceeași desteritate ca și intîia oră. Publicul eră fîrte incîntat de jocul minunat al societății dramatice din Bucuresci. Rolurile principale: Getta, Horațiu, Neera erau fîrte bine interpretate de cîtră dnele Manolescu, Nottara și dl Nottara. Fie-care a sciut a pîtrunde 'n spiritul rolurilor lor.

Marti la 23 iunie s'a dat reprezentația din urmă. Se jucă din „Ovidiu” de Vasile Alecsandri actul al II-lea. Pe Iulia o jucă dna Manolescu, eră pe August Octaviu Cesar dl Nottara; rolul lui Ovidiu il avea tinerul artist M. Dimitriade. Drăgălașă ne apare dna Manolescu

ca Iulia in scenele cu August, cînd vorbește de poeziile lui Ovidiu, și unde August vrî să afle amorul ei cîtră poet. Mare ne apare ea, cînd vede profanat pe Ovidiu și aude de insoțirea sa cu prințul dacic și cînd țice:

„Nu me simț dîmnă, Cesar. de-a ta mîrînimie;
Jertfîrea-i prî antică, nu sînt Ifigenie,
N'am sînge grec in mine . . .
Ce vis! Cum? Sînt chemată a salvă Roma, eu?
Să-i fac de-a lung pe Istru un zid cu brațul meu?
Al teu imperiu, Cesar, e putred dar de milă,
De-și cată astăzi rîzem un umîr de copilă?
A tale legiîone intrate-s in pămînt,
Și singura putere a Romei ađi eu sînt?
O! dec'-au decis ței ca Roma să dispară
Și tu din cartea lumii să fii respins afară,
E bine pîră Roma cu toți bîrbații sei,
De cît a fi datore cu țile-unei femei!”

Sîu la sfîrșitul actului, cînd țice solului dac pe-țitor:

. . . Domnița-nu primesce!

Lui Cotison i spune, tu sol, din partea mea,
Că inrudiri cu barbari, nici eu, nici Roma vrî.
Nepôtă sînt de Cesar, mai mult, eu sînt Romană
Și nu dau astă mînă pe-o pace de pomană.

Acî eră și entusiasmul publicului la culme. Din aplause nu mai eșîă. Și mîndră apîrea așă, Iulia, cu diadema pe cap, oferită de regina Romîniei in semn de recunoscîntă. Și dl Nottara eră la locul seu, și a declamat cu vervă escelentele versuri.

De mult căduse cortina și publicul nu mai revîniă la sine. Artiștii fură aplaudați fără margini și multe buchete se dădură dnei Manolescu.

In astă sîră se mai jucără piesele franceze: „O schinteie” și „Domnul Choufleuri”, unde nevrînd ne-am găsît transpuși in vr'un teatru din Viena. Dna Szavlovski e o bună artistă și interpretațiile rolurilor le scîie intocmî cu o eleganță rară. Asemene și dl Cătopol e un fîrte bun actor. Tinerul acesta o să devîte cîndva mîndria Teatrului Național din Bucuresci. Cînd jucase pe Choufleuri, publicul nu mai eșîe din ris. Asemene bune i erau interpretațiile comice in Postum in „Fântăna Blandusiei” și in Pinax din „Ovidiu”.

Mercuri intr'a 24/6 a plecat societatea dramatică la Botoșani, cî să dee acolo mai multe reprezentațiuni, petrecută fiind la gară de cîtră mulți domni și dîmne, unde despărțirea a fost grea.

Dionisiu O. Olinescu.

Literatură și arte.

Din scrierile lui Mircea C. Rosetti. Primîrăm din Bucuresci un frumos volum din scrierile lui Mircea C. Rosetti, mort atăt de curînd. Acesta conține: Note spre a servî la lucrarea „Stăpăniî noștri”, arta d'a guvernă sîu sfaturi date de un sclav al claselor dirigînte, urmat de „Cîrmuiți și Cîrmuitoarii” și „Inamovibilitatea magistraturei”. Introducerea ne spune, cî acîsta eră scrierea prin care tînerul autor se pregătiă să intrî in viîta activă. El o scriea in limba franceză, cîci voiă s'o publice mai intîiu in Franța ș-apoi in Romînia. Acîsta mare operă in sî, mai sfîrșită pentru dînsul, este acum pentru public numai o simplă schiță, mai numai o culegere de note. In volumul acesta, de

416 pagine, notele franceze se publică și în românește. Cartea e precedată de portretul autorului. Prețul 3 lei 50 bani.

Predică. A apărut de supt tipar în Sătmar: „Lupta preotului român (gr.) catolic în secolul XIX“, discurs rostit la priniția neo-ordinatului preot Ioan Serbac, ținută în Ghierța-mică la 31 maiu 1885, prin dr. Vasile Lucaci, profesor. Prețul 25 cr.; vinitul curat e destinat pentru ajutorarea studenților săraci.

Tipicul. Dl Tit Budu, paroc și protopop în F.-Șugatag în Marămuș, publică invitare de prenumerațiune la opul seu bisericesc, intitulat: „Tipicul“. Lucrarea va fi împărțită în trei; partea primă va trată despre oficiile sacre; a doua va cuprinde rëndueli de multe treburi, adeca a sântirii bisericeii celei noue, a vestmintelor și vaselor bisericesci, a crucilor, praporilor, cemeteriilor scl.; partea a treia va predă modul inițiării și primirii celor de religiune străină în religiunea gr. c. Prețul va fi 1 fl. 10 cr.

Buletinul legilor române. „V. N.“ spune că la ministerul de justiție din România se lucrăză buletinul oficial al legilor, a cărui lipsă este foarte mult simțită și care este o continuare a lucrării incepută de regretatul V. Boerescu. Buletinurile pe 1882 și 1883 sânt deja gata și vor apare în curënd de sub presă. În septembrie va apare și buletinul pe 1884. De aci înainte va apare regulat pe fie-care an câte un asemenea buletin; în acest scop s'a și alocat suma necesară în budgetul ministerului de justiție.

Dl Vlădică la esposițiunea din Budapesta. Psilograful macedo-român, dl N. Vlădică, are la esposițiunea din Budapesta mai multe lucrări de ale sale și anume: Traian cu biografia sa; cartă Europei pe jumătate bob de fasole; cartă României pe un bob de linte; Maj. Sa regele și Alțeta Sa moștenitorul de tron Rudolf cu vorbirile lor la deschiderea esposițiiei; Venus cu 100 poesii ș. a. Tote aceste sânt lucrute cu artă admirabilă și atrag atenițiunea multora. Pecat însă că dl Vlădică n'a putut obține un loc mai bun.

Un artist român premiat la Paris. „Voința Națională“ primesce din Paris 29 jun. următoreă scrisore: Cu cea mai mare bucurie ve împărțășesc vestea, care ne mândresce pe toți aici, aceea a premierii, de cătră juriul salonului de est-timp, a statuei lui Ștefan Ionescu-Valbudea, fost elev al școlii de frumöse-arte din Bucuresci și ađi bursier al Statului pentru desevêșirea studiilor sale de sculptură aici. Statua lui Valbudea intitulată: „Mihaiu Nebunul“, representă un om gol, mărime naturală, într'un acces de nebunie. Condițiunile plastice sânt așa de frumos și de bine menagiate, încât de deperte face o perfectă ilusiune și instinctiv pare că-ți vine să te dai cu milă în lături din „calea nebunului“. S'a discutat mult în sinul juriului decă să nu i se dea o medalie și numai cauza, că tinerul sculptor este încă elev a fost care i-a conferit pentru astă-dată: „Mențiunea onorabilă“. Valbudea este destinat a ajunge un mare sculptor, decă abia eșit din școlă de Bucuresci, cu doi ani de studiu în Paris, a obținut o distincțiune, care, prin faptul discuțiunilor urmute asupra meritului statuei și prin deosebita atenițiune a publicului, nu-i resplătesce nici-decum meritul, dar i consacră talentul pentru viitor. Tera și foștii sei profesori pot fi mândri de un astfel de artist.

Dl Bengescu și institutul Franceii. În ședința dela 20 junie a Academiei de sciințe morale și politice din Paris, dl Nourrisson a prezentat invêțatului corp cunoscută operă premiată a dlui George Bengescu: „Voltaire. Bibliografie de ses oeuvres“. Cu acesta ocașiune dl Nourrisson, a đis că, voind cineva să cunoscă pe Voltaire, doue instrumente i sânt ori cum neapărat

trebuinciöse: pe de o parte ediția operelor sale de Beuchot, care este o basă minunată de studiu; ér pe de alta „Bibliografia voltairiană“ alui Quérard, pe care ênsuși Quérard declară că a tras-o din arêțările și notele lui Beuchot. Tocmai acêsta „Bibliografie voltairiană“ s'a apucat cu un rar talent dl Bengescu să o prelucraze pentru a o face mai precisă, mai completă, mai bine orânduită. De altfel, cu cât cercetările inaintau, cu atât planul s'a mărit, căci nouă „Bibliografie voltairiană“ nu se compune din mai puțin de patru volume. Dl Nourrisson a arêtat pe scurt cum a fost împărțită materia între aceste patru volume, apoi semnală câteva scăpări din vedere și își sfișii laudele cu aceste cuvinte: „Dl Bengescu a pornit pe o adevêrată mare; sântem convinși că nu se pôte ca să nu ajungă fericit la liman“.

Istoria critică universală. Aflăm că dl I. I. Heliade-Rădulescu a scos deja de sub tipar la Bucuresci 11 côle din „Istoria critică universală“, una din cele mai insemnate opere inedite ale părintelui seu, lucrată în insula Chio cât a stat acolo esilat și scrisă în curent cu sciințele moderne. Acêsta operă ar fi fost de mult dată la lumină, decă familiei lui Heliade i-ar fi rémas avere cu ce s'o imprime și decă mai ales Academia română n'ar fi refusat tipărirea ei, când fiul regretatului Heliade i-a oferit manuscriptul.

Din „Beiu, Vodă, Domn“, roman istoric cu ilustrațiuni originale, de dl Theochar Alexi, a apărut broșura duplă 31—32, cu o ilustrațiune. Prețul 1 leu séu 40 cr. Cu broșura următoreă romanul se va incheiă.

Societatea Intim-Club din Bucuresci a decis ca în fie-care an să deschidă câte o esposiție de pictură și sculptură. La 18 l. c. v. se vor schimbă tablourile și obiectele espuse, inlocuindu-se cu altele.

Roman. A apărut de supt tipar și se află de vânzare la librăria frații Ionițiu, Socec și Szöllösy din Bucuresci: „Luarea Ismailului séu Potemkin la Dunăre“, de P. M. Georgescu. Prețul unui esemplar 2 lei.

Diariistic. „Lumină pentru toți“ se numesce o nouă revistă ilustrată enciclopedică și pedagogică, apărută de curënd supt direcțiunea dlui Eniu D. Bălțean, la Bucuresci. — „Veteranul“ este titlul unui organ de publicitate ce a apărut în Bucuresci. În programa sa đice că nu va face politică militantă, dar că va discută fără témă și va apêra interesele luptătorilor independinței României.

Teatru și musică.

Doue artiste române. La esamenul conservatorului de musică din Cluș au escelat și doue românce, dșorele Anna și Sidonia Papp, fucele dlui avocat Aleșiu Papp, cea dintei ca pianistă, a doua ca violinistă. Despre cea din urmă diariul „Ellenzék“ scrie aceste: „Cea mai distinsă a fost însă splendida produțiune de violină a dșorei Sidonia Papp. Concertul de violină a lui Mendelsohn l'a esecutat, pe lângă acompaniamentul orchestrului, cu așa mare bravură, cât a surprins publicul; fineța, eleganța, cugetele musicale, ca să đicem așa: rotunđimea plastică, i caracteriséză jocul ei, și la tôte acestea contribuie o tehnică așa innalt desvoltată, pe care numai violiniștii de profesiune o posed, ale căroră produțiuni au ajuns la nivelul artistic. Conservatoriul pôte fi fâlos cu dșóra Sidonia Papp și cu astfel de profesori și direcțiune, cu un cuvânt: cu un așa innalt institut musical — e dovadă vie dșóra — care institut își are chemarea a-i donă artei musicale patriotice distinse talente artistice“.

Dșóra Teodorini in Barcelona. Ȋiarele din Spania aduc scirea, cã dra Teodorini a reputat ȓilele acesteia la teatrul cel mare „del Liceo” din Barcelona un succes strãlucit in „l'Elisir d'amore” a lui Donizetti. Succesul artei romãne a fost cu atãt mai mare, cu cãt publicul erã deprins a o privi ca o cãntãretã de genul dramatic. Tãtã lumea erã fãrte cãriãã a vedã ce fel de Adina va fi dșóra Teodorini, și de aceea succesul artei face atãta șgomot in lumea artisticã spaniolã. Etã ce ȓice in acãsta privințã „la Peninsula” din Barcelona : „Cãrda dramaticã, care ne mișcase așã de mult in „Ugonotti”, „Aida” și „Traviata”, a cãntat intr'un chip miraculos in „l'Elisir d'amore”, cu o admirabilã corectitudine, cu sentiment plin de mișcare și cu o nãrãzãnitã, care a entusiasmãt pe tãtã lumea”. — „Diario de Barcelona”, „la Publicidad” și alte gazete conțin lungi articule in privințã succesului din urmã al tinerei artei romãne.

Teatru in Botoșani. Trupa compusã din membrii ai Teatrului Național din București supt conducerea dlui Notara, precum scriserãm și 'n numãrul trecut, din Cernãuți s'a dus la Botoșani. Acolo represiunțãile se incepurã vinerea trecutã; cu totul vor fi trei, printre care una : „Fãntãna Blandusiei”.

Concert in Rãmnicul-Sãrat. Ȋiarul „Rãmnicul-Sãrat” dãnd sãmã de concertul dat in Rãmnic de cãtrã Elena Hristodor, i aduce mari laude. Dșóra Hristodor este eleva de cãnt a asilului Elena-Dãrna din București din clasa dlui Maurice Cohen.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Maj.* Sa regele inspectãnd de curãnd regimentul romãnesc de infanterie „Marele duce Friedrich Wilhelm de Mecklenburg-Strelitz nr. 31”, l'a lãudat astfel : „Regimentul s'a distins remarcabil și este in tãtã privințã escelent”. — *Dl Antonescu-Remuș*, inginer silvic și profesor al academiãii de silviculturã din București, a venit cu 20 de elevi ai sei la Brașov, unde a visitat nãuiele culturã silvice și institutule cu specialitatea silviculturii. — *Drele Maria Roșescu, Rosalia Mureșan și Maria Crãciun* din Cluș au escelat cu lucruri de mãnã la expoziția școlii industriale de fete de acolo. — *Dl Romulus Bãiulescu*, elev al școlii de poduri și șosele din Paris, a eșit la esamene cel dintãiu; bravul tinãr e fiul parocului Bartolomeiu Bãiulescu din Brașov. — *Dl Alceu Urechia*, fiul dlui V. A. Urechia, a trecut inãntea facultãții de medicinã din Paris, cu succes strãlucit, tesa de dr. in medicinã. — *Dl dr. Georgiu Chicin*, fãcãnd ȓilele trecute censura advocãtialã, iși va deschide cancelaria in Nagy-Lak comitatul Cianadului.

Regele și regina Romãniei au sosit in 25 iunie dela Neuwied la Viena și au fost primiți la garã de arhiducele Albrecht și ministrul plenipotențiar al Romãniei. Inãlții oșpeți, descãlecãnd la otelul Mũnsch, au primit in datã pe adjutantul generar baron F. de Mondel, care a mers sã-i salute in numele Maj. Sale. Spre miãȓã Maj. Sa ênsuși merse sã-i viziteze; in-trevederea tinũ o jumãtate de orã. Dupã aceea regele Carol, purtãnd uniformã regimentului austriac al cãrui șef este, insoți pe impãratul pãnã la trãsura sa. Mai târãiu, regele Serbiei, moștenitorul de tron Rudolf și principesa Ștefania vizitarã la rãndul lor pe Maj. Lor, cari, dupã miãȓã primirã pe comitele Kálnoky, pe principele Hohenlohe, pe principele de Reus, ambasadorul Germaniei și pe principesa. La 5 ore, trãsuri ale curții vinirã sã ia pe regele Carol și pe regina Elisabeta, pentru a-i conduce la Schõnbrunn, unde s'a dat un prãnd de galã in onãrea lor și unde a fost poftit și

regele Serbiei. In ȓiua urmãtoare regele și regina au in-tors visita principelui Hohenlohe și comitelui Kálnoky. Impãratul a visitat la miãȓã pe Maj. Lor, cari primiserã asemenea visita arhiducelui Albrecht și Rayner, apoi pe principele de Reuss pe care-l reținurã la dejun. In diminãta urmãtoare pornirã prin Budapesta-Oradea-mare la Sinaia. La gara de aici trenul a sosit in 27 dupã miãȓã la 6 ore 41 minute și fu in-timpinat de un public numeros. Maj. Lor vinirã la ferẽștile vagonului și privirã cãteva momente afarã. Regele portã haine civile negre, regina asemenea erã imbrãcatã in doliu. Cãnd trenul porni, publicul acclamã pãrechia regeșcã.

Asociațiunea transilvanã. *Direcțiunea despãrțemãntului Cluș* aratã, cã 'n 1884 a tinut doue adunãri generale și mai multe ședințe la subcomitet și trimite 132 fl. incasați ca taxe. — *Dl dr. I. Raș*, canonic mitropolitan in Blaș, in calitate de cassar al despãrțemãntului de acolo, trimite suma de 80 fl. ca taxe dela membrii Asociațiunii. — *Dl Nicolau Ivan*, preot gr. or. la institutul de corecțiune din Aiud cere și comitetul decide a se trimite pentru deținãții aceluia institut cãrți romãnesci de cuprins religios-moral și fãia „Transilvania”. — „*Albina*” inșciințãzã, cã adunãrea generalã a votat din cvota de binefaceri, suma de 500 fl. in favorul fondului pentru școlã de fete cu internat a Asociațiunii transilvane. — *Direcțiunea despãrțemãntului Brașov* aratã, cã din partea comitetului arãngiator pentru primirea adunãrii generale a Asociațiunii la 1883 in Brașov, s'a trimis ca parte din venitul petrecerilor de pe acel timp, suma de 162 fl. 2 cr., din care jumãtate s'a reținut pentru trebuințele despãrțemãntului, deci 81 fl. 1 cr. se trimit comitetului central pentru fondul Asociațiunii, inpreunã cu 95 fl. taxe dela membrii. — „*Transilvania*” din București trimite 200 fl. pentru elevii meseriași sustinũți de dãnã, pe timpul dela 1 aprilie pãnã la 1 octombrie. — *Direcțiunea despãrț.* *Sebeș* aratã, cã averea subcomitetului depusã la cassa de economii e 47 fl. 25 cr.; cã a destinat 20 fl. ca ajutãre pentru invãțãci ce vor sã se facã sodali și 10 fl. pentru ajutorãrea unui invãțãcel de meserie; cã s'au ales director al despãrțemãntului, in locul pãrintelui protopop I. Tipeiu, care a demisionat, dl I. Piso, erã membru in subcomitet dnii Matei Savu, Ioan Bena și Danil David; in sfãrșit trimite 30 fl. incasați dela membrii ordinarã — *Despãrț.* *Reghinul-Sãsesc* tinãnd la 18 jun. adunãre constituitoare, s'a ales președinte adv. Patriciu Barbu, secretar adv. dr. Absolon Todea, cassar protop. Basiliu Raș, toți trei din Reghin, cãci din giur numai puțini s'au intrunit; s'a decis ca biblioteca Ioan P. Maior sã se mute din Gurghiu la Reghinul-Sãsesc.

Sãrbãtoarea unui regiment romãn. La 24 iunie s'au implinit 19 ani, de cãnd regimentul romãnesc nr. 50 staționar in Alba-Iulia s'a distins prin bravurã in lupta dela Custozza. Ca totdeuna, astfel și 'n anul acesta, ȓiua numitã s'a serbat acolo cu mare bucurie. La 1 ora d. m. intregul corp ofițiresc, in frunte cu comandantul regimentului dl colonel Heinrich Gabor se intruni la un banchet, unde a fost invitați ca oșpeți și comandantul fortãreței dl brigadir-general-maior Francis de Watteck și dl colonel in pensiune Vilelm Velican. Musica regimentului, in decursul prãndului a cãntat mai multe piese, incepãnd cu „Marșul regimentului nr. 50” de Ștefanescu. S'au pronunțiat mai multe toast, primul de cãtrã dl general-maior Watteck pentru Maj. Sa, al doile de cãtrã dl colonel Gabor in onãrea regimentului nr. 50, al treile de cãtrã dl colonel in pensiune Velican, unul din comandãrți in lupta acea, care a produs cel mai mare efect. S'au trimis doue depeșe de felicitãre, una arhiducelui Albrecht, fost comandant

suprem; alta dlui gen. br. de Piret, fost comandant de brigadă. Séra eră să se jöce „Căluşerul“ și „Bătuta“, dar plöia torențială a impedeat manifestația acésta.

Parastas pentru Șaguna. Dumineca trecută s'a ținut in biserica nouă din Reșinari parastas pentru repositul arhiepiscop și mitropolit Andrei br. de Șaguna. A fost față un public numeros din localitate, precum și delegațiunea Societății „Andrei Șaguna“ a elevilor seminarului Andreian din Sibiu. La sfêrsitul parastasilui tot poporul, cu un stég negru in frunte, epitropii cu praporii bisericesci și preoții celebranți au eșit cu mare ceremonie la mormântul in care zac osămintele fericitului Șaguna, și acolo cler. de anul III Romul Pop in numele Societății „Andrei Șaguna“ rosti un discurs bine simțit și depuse pe mormânt o cunună de flori, trimisă de acea Societate. — Asemene parastas s'a serbat in aceeaș și in Sibiu, celebrând parocul local părintele protopresbiter Simeon Popescu, asistat de părinții asesori Z. Boiu și M. Lazar.

Maialuri. *La Cluș* maiialul reuniunii sodalilor români s'a ținut in 15 iunie. Petrecerea s'a deschis de cătră invetătorul Iacob Mureșan, carele rosti o cuvântare ocașională. După aceea membrii reuniunii declamară trei poesii: Cătră poporul român, Amuțiți voi cobe rele și Incede-te Române! — tôte de Iosif Vulcan; ér musica intonă „Deșteptă-te, Române!“ In sfêrsit se împărțiră haine la vr'o 20 de elevi și după aceea începu danțul. La mesă se rostiră și câteva toasturi, cel dinteu fu pronunțiat de cătră președintele Basiliu Podoba, in onörea celor presinți. — *La Belleau* in 12 iulie se va ține un bal filantropic; vinitul curat e merit in folosul bisericeii și școlei române gr. c. de acolo.

Banchete artistice in Cernăuți. Inainte d'a părăsi acest oraș trupa teatrală din Bucuresci, judecătorul de instrucție dl Morariu, fiul mitropolitului, a intrunit-o la mesă sa, luând parte și mitropolitul și alte vr'o 30 de persoane din cele mai distinse. In. Pr. SSA mitropolitul a felicitat pe dna Aristița Manolescu, care eră îmbrăcată ca țerancă dela Odobesci, pentru jocul seu dramatic in „Hamlet“ și „Ovidiu“. S'a ținut mai multe toasturi, cel mai interesant a fost al arhimandritului Arcadiu Ciupercovici pentru dna Manolescu. Tinerimea bucovineană a dat un banchet de adio pentru trupa, s'au ținut mai multe toasturi și dl C. Dimitriade a recitat niște versuri in onörea tinerimei bucovinene. Banchetul s'a finit dimineța la 4 ore.

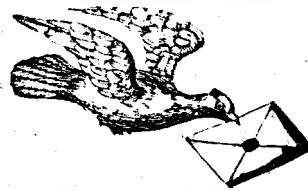
Véra la Bucuresci. Cetim in „Românul“: Iunie, vestitul iunie a cărui căldură te face să oftezi după răcoră, estimp concureză cu octombre. Plouă, e frig. Lumea se imbracă cu paltöne. Ce ne facem, unde mergem cu acésta vreme? Peste și nu e nimic de cât cluburile și cafenelele. La noi cafenelele nu sânt ca in străinătate, lochri liniscite unde poți să-ți citești jurnalul și să stai privind o parte din și. Fumul te inecă. Sânt nori pe care ochii d'abiă i pot străbate și care te inecă într'una. Sgomotul e ceva indiscripțibil. Discusiuni politice infierbentate, și limbagiu este înflorit și țesut cu espresiuini care aiurea ar da loc la provocățiuni. O ciocnitură de table care îți dogesce capul, și un public esotic. Nu remâne de cât cluburile cari sânt adevărate salöne. La Jockey-club printre numeroșele petreceri, cărți, conversație, citire și scrimă, e și tragerea la țintă förte frumos instalată și frecventată de tot clubul, chiar și de dömne cari au venit să-și arete acest nou talent bătënd pe mulți domni. La „Tinerime“

instalația e spaciösă, comodă și societatea veselă pându și bine numele. Clubul rigal, mai serios, e u loc de intelnire plăcut, utile dulci, mai ales sala de lectură. La conservatori cărțile alină puțin politica amărită. De cătra timp esposiția de tablouri dela Intimclub e förte la modă; dnele elegante merg acolo dela 5—6 ore inaintea plimbării când nu cad cataracte de cer. La bufet se formeză un adevărat salon care face să uiți pe celelalte. Tinerii vin in cetă să tragă cu ochiu la acele tablouri animate și de acolo plec cu toții la plimbare. Sămbëta, ziua pschutt alésă de societate, presintă un aspect splendid. Salönele gem de un public ales pe sprincenă.

Sciri scurte. *Pavel Iosif Palma*, din ordinul pasioniștilor, a fost consacrat la 24 maiu in Roma, ce arhiepiscop catolic in Bucuresci. — *Bilete pentru ducere și întörcere la esposiția din Budapesta.* După cum să dice biletele pentru ducere și întörcere, cari se da la stațiunea calei ferate d'aci marția și vinerea cu un scădământ de 33 $\frac{1}{2}$ procente au dela 1 iuliu st. n. un scădământ de 50 procente. — *Din Timișöra* s'ar transferat la Budapesta următorii telegrafisți, dnii Marcu Barbu, Georgie Achim, Ștefan și Valeriu Poruț, N. Farcheș și Romul Leota. — *Statutele societății române de lectură din Roșia-montană* au fost intărite de ministrul de interne. — *La Orșova* la 9, 10 și 11 aug. st. se va ține adunarea generală a Reuniunii invetătorilor din diecesa Caransebeș. — *Opt domnișöre* s'au presintat la esamenale gimnasiului din Roman.

Necrolöge. *Eliseu Lăzărıcıu*, fost paroc gr. ce in Nucet, de doi ani retras in odihnă la Porumbac super., a incetat din viața la 21 l. tr. in etate de 71 ani. Il gelesce fiul seu Ioan L. profesor in Deva și ni măroși consăngeni. — *Aureliu Popescu*, candidat a notar și voluntar activ, fiul parocului de Nadas in Ardea după o bôlă grea de trei săptemăni, in 17 iunie n. in etate de 23 ani și-a dat sufletul in mânilor Domnului lăsând in durere pe părinți, rude și amici.

Poșta Redacțiunii.

Cernăuți. Ve mulțămim, dar in forma aceea nu putem intobuința portretul. Asta a sosit tărdu, de aceea n'am mai avut loc s'o publicăm tötă.

Hordou. Nu putem intrebuintă ghicitura, pentru că in esplicațiune se mestecă și alt limbă, afară de cea română. Co-

resă acésta, s'ar puté.

Belcești. Am primit.

Călindarul săptemănei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sănșilor și sărbătorile.	Sörele resare	Sörele apuna
Dumineca 6 după Rusale. Mat. IX. 1—8 inv. 6.					
Duminecă	23	5	Sf. Mart. Agripina	4 13	7 52
Luni	24	6	(†) Nasc. Ioan Bot.	4 14	7 52
Marți	25	7	Sf. Mart. Fevronia	4 15	7 51
Mercuri	26	8	Cuv. David d. Tes.	4 16	7 50
Joi	27	9	Sf. Cuv. Samson	4 17	7 49
Vineri	28	10	Sf. Cir și Ioan	4 17	7 48
Sămbetă	29	11	(†) Petru și Pavel	4 18	7 48

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.